

ВІЙСЬКОВІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Національний лісотехнічний університет України

Анотація: У тезах досліджено роль військових облигацій як специфічного інструменту фондового ринку в системі фінансового механізму України. Визначено їхні характеристики, інвестиційні властивості. Проаналізовано динаміку емісії облигацій в період 2022-2025 рр.

Ключові слова: військові облигації; ОВДП; фінансовий механізм; фондовий ринок; інвестиції.

Abstract: The thesis examines the role of war bonds as a specific stock market instrument in Ukraine's financial mechanism. Their characteristics, investment properties are determined. The dynamics of emission of bonds during 2022-2025 are analyzed.

Keywords: war bonds; domestic government loan bonds (OVDP); financial mechanism; stock market; investment.

В умовах повномасштабної агресії фінансовий механізм соціально-економічного розвитку України зазнав суттєвих трансформацій. Одним із найбільш ефективних інструментів мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів стали військові облигації. Вони є цільовим видом облигацій внутрішньої державної позики (ОВДП), що випускаються Міністерством фінансів України з метою фінансування потреб Збройних Сил України та підтримки економіки України у воєнний час [1, 2].

Військові облигації належать до групи боргових цінних паперів та характеризуються притаманними їм класичними ознаками емісійних інструментів та існують виключно в електронній формі відповідно до чинного законодавства у сфері ринків капіталу. Як емісійні цінні папери, військові ОВДП засвідчують зобов'язання держави щодо повернення номінальної вартості у визначений строк та виплати доходу у вигляді купону або дисконту.

Водночас характерною особливістю військових облигацій є поєднання традиційних фінансово-правових характеристик державних боргових інструментів із вираженою соціально-патріотичною складовою. Їх розміщення спрямоване не лише на фінансування дефіциту бюджету, а й на забезпечення оборонних потреб держави в умовах воєнного стану. Таким чином, військові ОВДП виконують подвійну функцію: з одного боку - інвестиційну, як інструмент збереження та примноження капіталу, а з іншого - мобілізаційну, як механізм консолідації фінансових ресурсів суспільства для підтримки національної безпеки. Ще однією характерною рисою військових ОВДП є їхній статус як найбільш захищеного інструменту фондового ринку.

Інвестиційні властивості військових облигацій визначаються декількома критичними факторами:

Гарантованість та безпека: держава забезпечує повне повернення номіналу та виплату доходу, що робить цей інструмент надійнішим за банківські депозити у воєнний час.

Пільгове оподаткування: на відміну від інших інвестиційних інструментів, дохід за військовими ОВДП для фізичних осіб не оподатковується податком на доходи фізичних осіб, що автоматично підвищує їхню чисту доходність порівняно з іншими інструментами.

Диверсифікація термінів: випуски варіюються від короткострокових (кілька місяців) до довгострокових (понад рік), що дозволяє інвесторам гнучко управляти ліквідністю.

Цифровізація та демократизація доступу: завдяки інтеграції у цифрові сервіси (застосунок «Дія»), поріг входу було знижено до вартості однієї облигації (1000 грн), що призвело до зростання частки дрібних інвесторів.

Інвестиційна привабливість військових облигацій внутрішньої державної позики формується на основі поєднання двох ключових параметрів - рівня надійності емітента та показників доходності інструменту. Як боргові зобов'язання держави, військові ОВДП характеризуються мінімальним кредитним ризиком у межах національного ринку, оскільки гарантуються повнотою і своєчасністю виконання зобов'язань державним бюджетом. Водночас рівень їх доходності встановлюється з урахуванням кон'юнктури грошово-кредитного ринку, облікової ставки Національного банку України

та інфляційних очікувань.

В умовах підвищеної інфляції військові ОВДП, як правило, пропонують процентні ставки, наближені до ринкових або такі, що перевищують середній рівень банківських депозитів, що дозволяє частково або повністю компенсувати втрати купівельної спроможності грошових заощаджень. Таким чином, вони виконують функцію інструменту збереження вартості капіталу, особливо для домогосподарств та інституційних інвесторів, які орієнтовані на помірний рівень ризику.

Суттєвою інвестиційною характеристикою військових облигацій є їх ліквідність. Обіг таких цінних паперів здійснюється як на первинному, так і на вторинному ринку, що надає інвестору можливість достроково реалізувати актив шляхом продажу через уповноважені банки або ліцензованих торговців цінними паперами. Розвинена інфраструктура фондового ринку, зокрема наявність депозитарної системи та механізмів клірингу й розрахунків, забезпечує оперативність здійснення операцій та відносну простоту виходу з інвестиції. Це підвищує гнучкість управління портфелем та зменшує ризик втрати ліквідності у разі зміни фінансових потреб інвестора.

Крім того, важливою перевагою військових ОВДП є прозорість механізму розміщення та обслуговування, а також передбачуваність грошових потоків у вигляді фіксованих купонних виплат або дисконту. У сукупності зазначені характеристики формують їх статус як одного з базових інструментів консервативної інвестиційної стратегії в умовах макроекономічної нестабільності.

Аналіз динаміки внутрішнього ринку облигацій внутрішньої державної позики свідчить про посилення ролі військових ОВДП як важливого інструменту фінансування державного бюджету в умовах воєнного стану. Загальний обсяг військових облигацій в обігу станом на кінець лютого 2026 року перевищує 2,08 трлн грн [3, 4].

Структура власників облигацій внутрішньої державної позики станом на кінець лютого 2026 року свідчить про інституційну домінанту на внутрішньому борговому ринку. Найбільшу частку портфеля державних облигацій утримують комерційні банки - 47,86%, що відображає їх ключову роль у трансмісії державної боргової політики та управлінні ліквідністю фінансової системи. Другу позицію займає Національний банк України - 33,09%, що вказує на вагомий вплив монетарних інструментів на підтримку стабільності державних фінансів [3].

Частка нефінансового сектору є меншою, проте демонструє позитивну динаміку. Юридичні особи володіють 10,95% облигаційного портфеля, фізичні особи - 6,07%, страхові компанії - 1,19%, нерезиденти - 0,81%, територіальні громади - 0,02%. У сукупності частка недержавних нефінансових інвесторів перевищує 18%, що свідчить про поступове розширення ринкової диверсифікації та зростання участі приватного капіталу у фінансуванні держави [3, 4].

Розширення участі домогосподарств є свідченням формування культури інвестування в державні цінні папери. Так, станом на кінець лютого 2026 року обсяг інвестицій фізичних осіб у державні облигації перевищив 121,85 млрд грн, що більш ніж на 50% перевищує відповідний показник попереднього року [3].

Отже, військові облигації перетворилися з інструменту екстреного фінансування на повноцінний елемент стратегічного фінансового управління. Вони не лише закривають касові розриви бюджету, а й виступають інструментом зв'язування надлишкової ліквідності, сприяючи стабільності національної валюти та формуючи нове покоління свідомих внутрішніх інвесторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 28.02.2026).
2. Державні військові облигації: офіційний вебсайт. URL: <https://bonds.gov.ua/> (дата звернення: 28.02.2026).
3. Міністерство фінансів України. Інвестиції українців в ОВДП перевищили 120 млрд грн - за рік вкладення зросли більш ніж на 50 %. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/investitsii_ukraintziv_v_ovdp_perevishchili_120_mlrd_grn_za_rik_vkladennia_zrosli_bilsh_nizh_na_50-5607 (дата звернення: 28.02.2026).
4. Національний банк України. Ринок капіталів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/ovdp> (дата звернення: 28.02.2026).

Сорока Ростислав Степанович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи, Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, e-mail: rost.soroka@gmail.com

Soroka Rostyslav S. - PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Finance and Hospitality Management, National Forestry University of Ukraine, Lviv, e-mail: rost.soroka@gmail.com